

Dansk Psykolog Forening 2011

**Omkostningsundersøgelse
blandt privatpraktiserende
psykologer**

For regnskabsåret 2009

Indledning

Undersøgelsens forudsætninger

Omkostnings- og indtjeningsundersøgelsen 2010 (regnskabsåret 2009) omfatter alle Dansk Psykolog Forenings fuldtidsprivat praktiserende psykologer. Med "fuldtids" forstås, at psykologen står til rådighed for privat praksis i mindst 22 timer ugentligt og ikke har mere end 15 timers ansættelse ved siden af sin praksis.

Undersøgelsen er baseret på en elektronisk indsamling af data. Undersøgelsen igangsattes i januar 2009, hvor Dansk Psykolog Forening udsendte et forvarsel om den kommende undersøgelse, således at medlemmerne allerede i begyndelsen af regnskabsåret 2009 kunne drøfte undersøgelsens oplysningskrav med deres revisor.

I november 2009 udsendtes spørgeskemaet, så medlemmerne kunne orientere sig om, hvilke oplysninger, der ville skulle besvares i undersøgelsen. Fra den 1. februar 2010 til den 31. juli 2010 har skemaet været tilgængeligt for indtastning.

1.408 medlemmer har indgået i undersøgelsen. UNI-C, der har forestået undersøgelsen, har modtaget 466 besvarelser, hvilket svarer til en besvarelsesprocent på 33.

Ikke alle 466 respondenter har besvaret alle spørgsmål. Da der er meget få ubesvarede eller blanke spørgsmål, indgår de ikke i tabellerne, hvorfor der kan være uoverensstemmelse mellem antal besvarelser og antal respondenter.

57 har startet virksomhed i 2009/2010, og de har derfor ikke besvaret spørgsmålene om indtægter og udgifter. 7 respondenter har ikke villet oplyse om deres indtægter og udgifter. 49 respondenter økonomiske oplysninger var ikke logisk sammenhængende og er derfor frafaldt. Der indgår herefter indtægter og udgifter for 353 privatpraktiserende, heraf har 291 ydernummer og 62 er uden ydernummer.

For at undersøgelsen kan være repræsentativ for hele gruppen af privatpraktiserende, skal de medlemmer, der har svaret på spørgeskemaet, have samme arbejdsmæssige og indtægtsmæssige profil, som gruppen af fuldtids privat praktiserende psykologer under ét. Besvarelsesprocenten er 33 for den samlede gruppe, og der mangler således svar fra 2/3 af de privatpraktiserende. For gruppen af privatpraktiserende med ydernummer er besvarelsesprocenten set i forhold til medlemsantallet 46. For gruppen af privatpraktiserende uden ydernummer er besvarelsesprocenten kun 15. Jo større et bortfald der er i en undersøgelse, des større er risikoen normalt for, at undersøgelsen ikke er repræsentativ.

Der er derfor foretaget en bortfaldsanalyse (med følgende baggrundsvariable: alder, dimittendår, autorisationsår, specialstudium og geografi) til vurdering af, om de psykologer, der har deltaget i undersøgelsen fordeler sig tilnærmelsesvis som de psykologer, der ikke har deltaget i undersøgelsen. Det er vurderet, at undersøgelsen for så vidt angår de privatpraktiserende psykologer

med ydernummer er repræsentativ, mens dette ikke vurderes at være tilfældet for de privatpraktiserende psykologer uden ydernummer, som følge af den meget lave svarprocent. Derfor viser denne afrapportering af undersøgelsens resultater besvarelsesprocenten fra psykologer med ydernummer, mens de uden ydernummer er fra sorteret, da evt. sammenligninger meget vel vil føre til et skævt billede af virkeligheden.

På enkelte områder, bl.a. tid, indtægter og udgifter, er der foretaget en sammenligning mellem 2003- og 2009-undersøgelsen. Man skal være opmærksom på, at der er 7 år imellem de to undersøgelser. Der er forsøgt taget højde herfor ved en prisregulering af tallene fra 2003-undersøgelsen.

Oplysninger om indtægter og udgifter er fra 2009, mens enkelte oplysninger er aktuelle, såsom oplysning om timepris, der er den aktuelle timepris pr. 1. januar 2010. De forskellige tidspunkter skal man have for øje, når oplysninger fra de forskellige dele af statistikken krydses.

782 privatpraktiserende psykologer havde på undersøgelsestidspunktet i 2009 tiltrådt overenskomsten med Regionernes Lønnings- og Takstnævn, og har været forpligtet til at besvare spørgeskemaet. De øvrige 626 har alene haft den forpligtelse, der følger af medlemskabet af Dansk Psykolog Forening.

Læsevejledning

Udsendte skemaer: 1.408

Indtastede skemaer: 466

Uden angivelse af indtægter/udgifter/ikke-brugbare oplysninger: 113

Med angivelse af indtægter og udgifter: 353

Fraktiler:

25 % fraktil

25 % fraktilen er den bruttoløn (tal), der deler medlemmerne i følgende 2 grupper: (1) de 25 % af medlemmerne, der har en bruttoløn, der er mindre end tallet, og (2) de 75 % af medlemmerne, der har en bruttoløn, der er større.

Median

Medianen er den bruttoløn (tal), der deler medlemmerne i to lige store grupper. Halvdelen har en bruttoløn, der er mindre end tallet, og halvdelen har en bruttoløn, der er større.

75 % fraktil

75 % fraktilen er den bruttoløn (tal), der deler medlemmerne i følgende 2 grupper: (1) de 75 % af medlemmerne, der har en bruttoløn, der er mindre end tallet, og (2) de 25 % af medlemmerne, der har en bruttoløn, der er større.

Sammendrag af undersøgelsen

Dansk Psykolog Forening har modtaget 466 besvarelser, hvilket svarer til en besvarelsesprocent på 33. Det er ved hjælp af en frafaldsanalyse vurderet, at undersøgelsen – på trods af den beskedne svarprocent – kan give et øjebliksbillede af arbejdsvilkårene for den privatpraktiserende psykolog med overenskomst med Danske Regioners Lønnings- og Takstnævn.

Kønsfordeling, alder, uddannelse

Psykologfaget er et overvejende kvindefag, hvilket afspejler sig i foreningens medlemsskare og i undersøgelsen, idet $\frac{3}{4}$ er kvinder, mens kun $\frac{1}{4}$ er mænd. Aldersmæssigt er den privatpraktiserende psykolog ældre – fra 40 år til 60 år eller ældre.

De privatpraktiserende i undersøgelsen er veluddannede. Over halvdelen af psykologerne har en specialistuddannelse i psykoterapi eller klinisk børnepsykologi, og 105 af disse er tillige supervisorgodkendte. Enkelte har endda mere end én specialistuddannelse.

Undersøgelsen viser, at psykologer hvert år anvender i gennemsnit 9,6 dage og ca. 14.000 kr. årligt på efter- og videreuddannelse. Supervision prioriteres højt og psykologerne modtager i gennemsnit 1,1 times supervision om ugen til en gennemsnitlig udgift af ca. 8.500 kr. årligt.

Arbejdstid og ferie

Psykologer har anslået deres gennemsnitlige arbejdstid til 42,6 timer om ugen. Gennemsnitligt holder alle psykologer ca. 7 ugers ferie om året

Klinikken/virksomheden

I de senere år er der med henblik på at opnå omkostningsbesparelser, større specialiseringer og kvalitet i arbejdet sket sammenlægninger af kommuner (kommunalreformen) og større virksomhedsdannelse inden for forskellige brancher, men undersøgelsen har vist, at de privatpraktiserende psykologer fortsat overvejende nedsætter sig alene i en personligt ejet enkeltmandspraksis. Således ejer 89 % deres klinik/virksomhed alene.

Ca. 36 % har klinikfællesskab med andre psykologer. De fleste med 1-3 psykologer. 17,4 % har klinikfællesskab med terapeuter, praktiserende læger og andre.

Kun 5 % oplyser at de har psykologer ansat, og da kun 1.

Psykologerne i undersøgelsen har hovedsageligt deres klinikker i Region Hovedstaden og Region Midtjylland. Her er der et større antal psykologer set i forhold til befolkningsantallet.

Anvendt arbejdstid

Psykologerne har opgjort deres ugentlige arbejdstid til 42,6 timer.

Psykologerne anvender 61 % af deres arbejdstid på klient- og kundekontakt. Ca. 34 % heraf anvendes på konsultationer i henhold til praksisoverenskomsten.

1,6 % af tiden anvendes til epikriser.

2,1 % af tiden anvendes til egen supervision.

17 % af tiden anvendes til administration, herunder telefonbestillinger, kontakt til læger, breve og afregning it, regnskab og markedsføring mm.

Der anvendes hovedsageligt 6-10 dage pr. år til efter- og videreuddannelse.

Økonomiske oplysninger

Indtægter

Psykologerne en gennemsnitlig årlig indtægt på 799.056 kr, her af er gennemsnitligt 354.296 kr. indtægter fra klienter under praksisoverenskomsten, hvilket svarer til 44 % af de samlede indtægter.

Udgifter

De gennemsnitlige årlige udgifter for psykologerne er opgjort til 311.990 kr. Ses der bort fra hensættelser til pension, som i undersøgelsen indgår som en udgift, har psykologerne dog gennemsnitligt årlige udgifter for 248.036 kr. mens gruppen.

Psykologernes udgifter får især til honorarer til selvstændige, lokaler inkl. forbrug, afskrivning og finansieringsomkostninger samt administration, herunder udgifter til it-systemer. Størrelsens på udgifterne kan skyldes Praksisoverenskomstens krav til psykologernes lokaleindretning og krav til sikre og opdaterede it-systemer.

Årlig fortjeneste

Psykologerne har en gennemsnitlig fortjeneste på ca. 487.066 kr. årligt, svarende til gennemsnitligt ca. 40.589 kr. månedligt og de afsætter i gennemsnit pr. måned 5.300 kr. til pension.

Timefortjenesten

Psykologerne har en gennemsnitlig ugentlig arbejdstid på 42,6 timer og dermed en gennemsnitlig timefortjeneste på 257 kr.

Lønsammenligning

Nedenfor foretages en sammenligning mellem de privatpraktiserende psykologers fortjeneste og lønninger for offentligt ansatte ledere inden for PPR samt for enkeltmands lægepraksis.

	Gennemsnitlig fortjeneste/årlig løn, ca.	Gennemsnitlig årlig pension, ca.	Gennemsnitlig årlig fortjeneste/bruttoløn
Med ydernummer	423.000	64.000	487.000
Offentlig ansat ledende psykolog inden for PPR	555.000	94.000	650.000
Lægepraksis (solo) (tal fra Lægeforeningens omkostningsundersøgelse, 2009)			994.000

Tallene er afrundet til hele tusinde.

Undersøgelsen viser, at en privatpraktiserende psykolog i 2009 havde ca. 33 % mindre i løn/fortjeneste end en offentlig ledende psykolog inden for PPR og ca. 50 % mindre end en praktiserende læge i enkeltmandspraksis.

Sammenligning mellem mænd og kvinder:

En sammenligning mellem mandlige og kvindelige psykologer viser, at de mandlige psykologer har ca. 30 % mere i fortjeneste end de kvindelige psykologer.

Spørgeskemaer (med kommentarer)

Tabel 1. Hvad er dit køn?

	Besvarelse køn	
	Antal	Procent
Mand	77	23 %
Kvinde	265	77 %
I alt	342	100 %

Kønsfordelingen blandt samtlige besvarelser fordeler sig med ca. 1/4 mænd og ca. 3/4 kvinder. Det svarer til kønsfordelingen i Dansk Psykolog Forenings medlemskreds og blandt alle privatpraktiserende psykologer.

Tabel 2. Hvor gammel er du?

	Besvarelse alder	
	Antal	Procent
Under 30 år	1	0 %
30-39 år	13	4 %
40-49 år	65	19 %
50-54 år	68	20 %
55-59 år	100	29 %
60 år eller ældre	98	28 %
I alt	345	100 %

Dansk Psykolog Forenings medlemmer er i gennemsnit 48,6 år. De privatpraktiserende medlemmer med ydernummer har en gennemsnitsalder på 55,7 år.

Tabel 3. Hvilket år dimitterede du?

	Besvarelse dimittendår	
	Antal	Procent
1979 eller før	53	15 %
1980-1984	57	17 %
1985-1989	71	21 %
1990-1994	65	19 %
1995-1999	40	12 %
2000-2004	54	16 %
2005 eller senere	5	1 %
I alt	345	100 %

Dimittendåret for de deltagende psykologer fordeler sig nogenlunde jævnt fra før 1979 til 2004.

Tabel 4. Hvilket år blev du autoriseret af Psykolognævnet?

	Med ydernummer	
	Antal	Procent
1994	154	44 %
1995-1999	94	27 %
2000-2004	68	19 %
2005 eller senere	37	10 %
I alt	353	100 %

At opnå autorisation fra Psykolognævnet blev først muligt pr. 1. januar 1994. Oprindeligt blev man autoriseret af Dansk Psykolog Forening, indtil Psykolognævnet påbegyndte den offentlige autorisation. Hovedparten af psykologerne har opnået autorisation i 1994, men en stor del af disse kan meget vel tidligere have opnået autorisation via Dansk Psykolog Forening.

Tabel 5. Hvilket år fik du ydernummer?

	Antal	Procent
1992 (forsøgsordning)	35	10 %
1993	11	3 %
1994	12	3 %
1995	22	6 %
1996	13	4 %
1997	20	6 %
1998	9	3 %
1999	12	3 %
2000	19	5 %
2001	3	1 %
2002	4	1 %
2003	12	3 %
2004	12	3 %
2005	28	8 %
2006	14	4 %
2007	26	7 %
2008	52	15 %
2009	40	11 %
2010	5	1 %
I alt	349	100 %

Når en psykolog opser sit ydernummer, indgår det automatisk i puljen af ydernumre til fordeling på de efterfølgende typisk to årlige ansøgningsrunder. I 2008-overenskomsten var der mellem Regionernes Lønnings- og Takstnævns og Dansk Psykolog Forening aftalt, at der i alt kunne uddeles i alt 801 ydernumre.

I 2005 blev antallet af ydernumre forøget med 100 i forbindelse

med, at personkredsen blev udvidet til at omfatte incestofre m.fl. Ikke alle ydernumre blev besat på én gang. Af de indkomne besvarelser har 28 psykologer oplyst, at de har fået ydernummer i 2005.

I 2008 blev personkredsen i praksisoverenskomsten udvidet til at omfatte personer med let til moderat depression mellem 18 og 37 år, og samtidig blev antallet af ydernumre udvidet med 125. I 2008 og 2009 fik 92 privatpraktiserende ydernumre.

Tabel 6. Er du godkendt af Dansk Psykolog Forening som specialist eller supervisor inden for et eller flere specialer?

	Besvarelse specialist eller supervisor	
	Antal	Procent
Ja	190	53 %
Nej	169	47 %
I alt	359	100 %

190 af de privatpraktiserende i undersøgelsen er specialist-/supervisor godkendt, svarende til 53 %. Til sammenligning er 1956 medlemmer af foreningen specialister svarende til 23 % af foreningens samlede antal medlemmer. De privatpraktiserende må anses at høre til blandt de bedst uddannede psykologer.

Tabel 6Aa. Hvis ja, inden for hvilke af følgende specialer er du godkendt som specialist?

	Hvilket speciale	
	Antal	Procent
Klinisk børnepsykologi	41	22 %
Klinisk børneneuropsykologi	2	1 %
Pædagogisk psykologi	2	1 %
Psykoterapi (børn/voksne)	147	79 %
Sundhedspsykologi (børn/voksne)	11	6 %
Psykopatologi	2	1 %
Psykotraumatologi	14	8 %
Klinisk neuropsykologi	4	2 %
Gerontopsykologi	0	0 %
Arbejds- og organisationspsykologi	4	2 %
Total	186	122 %

Bemærk: Respondenterne kunne sætte flere krydser, derfor summer procenterne til mere end 100 %

79 % af psykologerne har en specialistgodkendelse inden for psykoterapi (børn/voksne).

Da respondenterne har haft mulighed for at sætte flere krydser, er ”total” udtryk for, at nogle har flere specialistgodkendelser. Resultatet skal derfor læses således, at 186 psykologer i gennemsnit har 1,22 specialistgodkendelser og 105 psykologer har i gennemsnit 1,25 supervisorgodkendelser i et eller flere specialer.

Tabel 6Ab. Hvis ja, inden for hvilke af følgende specialer er du godkendt som supervisor?

	Antal	Procent
Klinisk børnepsykologi	26	25 %
Klinisk børneneuropsykologi	2	2 %
Pædagogisk psykologi	3	3 %
Psykoterapi (børn/voksne)	81	77 %
Sundhedspsykologi (børn/voksne)	4	4 %
Psykopatologi	1	1 %
Psykotraumatologi	9	9 %
Klinisk neuropsykologi	2	2 %
Gerontopsykologi	0	0 %
Arbejds- og organisationspsykologi	3	3 %
Total	105	125 %

Bemærk: Respondenterne kunne sætte flere krydser, derfor summer procenterne til mere end 100 %

For at kunne blive supervisor skal psykologen være godkendt specialist. 77 % af psykologerne har en supervisorgodkendelse inden for psykoterapi.

Tabel 7. I hvilken region ligger klinikken/virksomheden?

	Besvarelse region	
	Antal	Procent
Region Hovedstaden	109	30 %
Region Sjælland	54	15 %
Region Nordjylland	36	10 %
Region Midtjylland	86	24 %
Region Syddanmark	73	20 %
I alt	358	100 %

Nedenfor ses den regionale fordeling mellem landsdelene med dels samtlige privatpraktiserende medlemmer af forening og befolkningstallet generelt.

Region	Befolkningen Som helhed	Alle privatpraktiserende psykologer i foreningen *)	Alle responderende psykologer med ydernummer
Region Hovedstaden	30 %	41 %	30 %
Region Sjælland	15 %	13 %	15 %
Region Syddanmark	22 %	17 %	20 %
Region Midtjylland	23 %	22 %	24 %
Region Nordjylland	10 %	7 %	10 %

*) Tallene er hentet fra medlemssystemet, som er inddelt i de gamle kredse, som i det store hele svarer til de tidligere amter. Der kan derfor være en lille usikkerhed forbundet med tallene.

Andelen af alle privat praktiserende psykologer i hovedstaden ligger væsentligt over befolkningsfordelingen. Psykologer med ydernummer, som har deltaget i undersøgelsen fordeler sig i overensstemmelse med befolkningsfordelingen, hvilket modsvarer den fordeling af ydernumre som følger af praksisoverenskomsten.

Tabel 8. Har du på noget tidspunkt i 2009 været ansat som lønmodtager (enten deltid eller fuldtid) i en privat virksomhed eller i den offentlige sektor?

	Med ydernummer	
	Antal	Procent
Ja	60	17 %
Nej	296	83 %
I alt	356	100 %

Ca. 17 % af psykologerne har været ansat som lønmodtagere i 2009 og derved haft en supplerende indtægt til beskæftigelsen som privatpraktiserende.

Tabel 9. Er du tilknyttet netværk, som fx Falck Healthcare eller andre virksomheder, som udbyder sundhedsydelser/psykologhjælp?

	Tilknyttet netværk	
	Antal	Procent
Ja	173	48 %
Nej	185	52 %
I alt	358	100 %

Ca. 48 % oplyser, at de er tilknyttet netværk. Det må antages, at det ikke længere er ualmindeligt at være tilknyttet et netværk som fx Falck HealthCare.

Tabel 10. Er du tilknyttet et eller flere forsikringsselskaber på samme måde, som man kan være tilknyttet fx Falck Healthcare? Hvis en klient er henvist af et forsikringsselskab, som du ikke har indgået særlige aftaler med, skal du svare NEJ.

	Tilknyttet forsikringsselskab	
	Antal	Procent
Ja	25	7 %
Nej	331	93 %
I alt	356	100 %

Kun relativt få psykologer er tilknyttet og har indgået aftaler med forsikringsselskaber.

Tabel 11. Ejer du din klinik/virksomhed alene eller sammen med andre?

	Ejerforhold	
	Antal	Procent
Alene	323	90 %
Sammen med andre	36	10 %
I alt	359	100 %

90 % af psykologerne ejer deres klinik/virksomhed i form af et personligt ejerskab.

Tabel 11a. Hvis alene, hvordan er din klinik/virksomhed organiseret?

	Ejerforhold	
	Antal	Procent
Personligt ejerskab	302	94 %
ApS	17	5 %
Andet	2	1 %
I alt	321	100 %

94 % af ejer deres klinik i form af et personligt ejerskab. Kun 5 % har organiseret deres klinik som et anpartsselskab.

Tabel 11b. Hvis sammen med andre, hvordan har I organiseret jeres klinik/virksomhed?

	Ejerforhold	
	Antal	Procent
Personligt klinikfællesskab	20	56 %
Interessentskab (I/S)	10	28 %
ApS	4	11 %
Andet	2	6 %
I alt	36	100 %

Af de 10 % som har etableret sig i en klinik med andre, ejer over halvdelen af psykologerne deres klinik personligt. Kun ca. 1/3 har etableret sig i et selskab.

Tabel 12. Har du/I et klinikfællesskab med andre psykologer?

	Klinikfællesskab	
	Antal	Procent
Ja	120	34 %
Nej	237	66 %
I alt	357	100 %

Tabel 12a. Hvis klinikfællesskab – hvor mange psykologer?

	Antal psykologer i klinikfællesskab	
	Antal	Procent
1	27	33 %
2	17	21 %
3	21	26 %
4	7	9 %
5	5	6 %
6	1	1 %
7	2	2 %
8	0	0 %
9	1	1 %
10	1	1 %
14	0	0 %
20	0	0 %
I alt	82	100 %

Over 1/3 af psykologerne i undersøgelsen har et klinikfællesskab med andre psykologer – hovedsagelig sammen med 1-4 psykologer.

Tabel 13. Har du/I ansatte psykologer i klinikken/virksomheden?

	Ansatte psykologer	
	Antal	Procent
Ja	23	6 %
Nej	333	94 %
I alt	356	100 %

Tabel 13a. Hvis ansatte, hvor mange psykologer?

	Antal ansatte psykologer	
	Antal	Procent
1	9	50 %
2	4	22 %
3	3	17 %
4	1	6 %
6	2	11 %
I alt	18	100 %

Over 94 % af psykologerne har oplyst, at de ikke har ansatte psykologer i klinikken/virksomheden.

De resterende 6 % af psykologerne, der har ansatte psykologer i klinikken/virksomheden, har typisk én psykolog ansat.

Tabel 14. Har du/I et klinikfællesskab med andre faggrupper?

	Fællesskab med andre faggrupper	
	Antal	Procent
Ja	58	16 %
Nej	301	84 %
I alt	359	100 %

Tabel 14a. Hvis ja, med hvem har du/I et klinikfællesskab?

	Hvilke faggrupper	
	Antal	Procent
Praktiserende læger	16	28 %
Speciallæger	8	14 %
Terapeuter	18	32 %
Andre	20	35 %
Total	57	109 %

Bemærk: Respondenterne kunne sætte flere krydser, derfor summer procenterne til mere end 100 %

Psykologerne har oplyst, at 84 % at ikke har klinikfællesskab med andre. 16 % af psykologerne har et klinikfællesskab, som hovedsagelig er med terapeuter, praktiserende læger og andre.

Tabel 15-22. Klinikforhold

		Klinikforhold	
		Antal	Procent
15. Er klinikken/virksomheden adskilt fra privaten?	Ja	338	95 %
	Nej	19	5 %
16. Er der særskilt toilet og håndvask i klinikken/virksomheden?	Ja	343	96 %
	Nej	14	4 %
17. Er der separat kliniktelefon?	Ja	319	90 %
	Nej	34	10 %
18. Er der venteværelse?	Ja	338	95 %
	Nej	18	5 %
19. Har du/I faciliteter til gruppekonsultationer (min. 3 personer og max. 8 personer)?	Ja	312	87 %
	Nej	46	13 %
20. Benyttes klinikken/virksomheden til andre formål?	Ja	19	5 %
	Nej	339	95 %
21. Er adgangsforholdene og indretningen hensigtsmæssig i forhold til bevægelseshæmmede?	Ja	170	47 %
	Nej	188	53 %
22. Er der parkeringsplads ved klinikken/virksomheden?	Ja	309	87 %
	Nej	47	13 %

Oplysningerne vedrørende klinikforhold indgår ved ansøgning til ydernummer, ca. 90 % af psykologerne svarer positivt i forhold til samtlige forhold som indgår af oplysninger om klinikken ved ydernummeransøgningen.

Tabel 23. Hvor langt er der til offentlig bus/tog fra klinikken/virksomheden?

	Afstand til offentlig transport
Antal svar	356
Gennemsnit (km)	0,316
25 %-fraktil (km)	0,100
Median (km)	0,200
75 %-fraktil (km)	0,400
Mindste afstand (km)	0,003
Største afstand (km)	5,000

Ca. 75 % af alle psykologernes klinikker/virksomheder ligger inden for den officielle standard (400 meter) for adgang til kollektiv trafikforbindelse.

Tabel 24. Anslå din gennemsnitlige ugentlige arbejdstid (uden for ferie, uddannelsesperioder og barsel) fordelt på nedenstående opgaver

	Arbejdstidsfordeling	
	Timer	Procent
Klient- og kundekontakt 1)	25,83	61 %
Andet psykologfagligt arbejde 2)	4,65	11 %
Administration 3)	7,31	17 %
Andet 4)	4,84	11 %
Samlet ugentlig arbejdstid	42,63	100 %
Antal svar	354	

Psykologer med ydernummer skal i henhold til overenskomsten stå til rådighed i mindst 22 timer ugentligt som privatpraktiserende psykolog.

De anførte procentsatser nedenfor er gennemsnitlige tal. Spørgeskemaets spørgsmål er slået sammen i de grupper, der er anført i Tabel 24. Heri indeholdes:

Ad 1) Klient- og kundekontakt: henviste klienter fra praksisoverenskomsten, private klienter og henviste fra private netværk, telefonkonsultation, privat/offentlig ansættelse samt opgaver for private og offentlige virksomheder.

Arbejdstiden fordeles på bl.a. følgende opgaver:

For psykologerne udgør henviste klienter fra praksisoverenskomsten 34 % af arbejdstiden.

Konsultation med private klienter udgør 10,6 % af arbejdstiden, mens konsultationer for netværk udgør 6,3 % af arbejdstiden.

Ad 2) Epikriser, supervision af psykologer og andre faggrupper, udfærdigelse af undersøgelser, vurderinger, erklæringer, undervisning og foredrag.

Psykologerne anvender ca. 1,6 % af arbejdstiden til epikriser og 2,8 % af arbejdstiden til udfærdigelse af erklæringer i Det sociale psykologiske samarbejde.

Ad 3) Telefontid (tidsbestillinger), kontakt til læger m.fl., faktureringer, breve, it-opdateringer og problemløsninger, regnskab og revision, markedsføring og kontraktudarbejdelse.

Psykologerne anvender i gennemsnit 17 % af tiden på administration. Dette kan bl.a. skyldes praksisoverenskomstens krav til vedligeholdelse af it-systemer og opdateringer praksisdeklarationer på Sundhed.dk.

Ad 4) Egen supervision og faglig opdatering, fagpolitisk arbejde, rengøring og andre opgaver.

Psykologer anvender i gennemsnit 2,1 % af arbejdstiden til modtagelse af supervision.

Tabel 25. Hvor mange hele dage bruger du på efter-/videreuddannelse om året?

	Efter/videreuddannelse	
	Antal	Procent
0-5 dage	109	31 %
6-10 dage	138	39 %
11+ dage	105	30 %
I alt	352	100 %

Ved hjælp af en krydsreference kan man se, at det er dem, der er dimitteret i 2005 eller senere, som anvender færrest dage på videreuddannelse.

Ved vurderingen af den anvendte tid skal man være opmærksom på, at den privatpraktiserende selv skal betale alle udgifter hertil, og at der ikke er mulighed for indtjening i den periode efteruddannelsen varer. Dog er der gennem praksisoverenskomsten afsat midler til nogen efteruddannelse, som bruges på emner relevante for arbejdet med henviste klienter,

I gennemsnit anvender psykologerne årligt ca. 14.000-18.000 kr. til kurser.

Tabel 26. Hvor mange ugers ferie holder du om året?

	Ferie
Antal svar	356
Gennemsnit (uger)	6,7
25 %-fraktil (uger)	5,0
Median (uger)	6,0
75 %-fraktil (uger)	8,0
Minimum (uger)	2,0
Maximum (uger)	16,0

Psykologerne afholder i gennemsnit 6,7 ugers ferie om året. Til sammenligning har 85 % af privatansatte psykologer og alle offentligt ansatte psykologer ret til 5 ugers ferie og 5 feriefri dage.

Tabel 27. Hvilket år startede du som selvstændig?

	Opstartsår	
	Antal	Procent
1989 eller før	59	16 %
1990-1994	48	13 %
1995-1999	74	21 %
2000-2004	91	25 %
2005 eller senere	87	24 %
I alt	359	100 %

Besvarelsene fra psykologerne angiver en nogenlunde jævn fordeling af opstarttidspunktet for den selvstændige virksomhed fra 1989 eller før og til 2005 eller senere.

Tabel 28. Hvornår startede du klinik/selvstændig virksomhed på fuld tid? Med "fuld tid" menes minimum 22 timer/uge.

	Fuldtid år	
	Antal	Procent
1989 eller før	27	8 %
1990-1994	43	12 %
1995-1999	70	19 %
2000-2004	76	21 %
2005-2008	113	31 %
2009 eller senere	30	8 %
I alt	359	100 %

Praksisoverenskomsten indeholder en bestemmelse om, at de psykologer, der kan tiltræde overenskomsten, skal stå til rådighed mindst 22 timer ugentligt. Dette er baggrunden for at benævne det lave timetal som "fuld tid".

31 % af havde først fuld tid i deres virksomhed fra 2005-2008. Dette forhold må formodes at kunne have en betydning på indtjeningsniveauet, hvilket viser at der er mange som har en længere opstartsperiode førend klinikken er den primære indtægtskilde.

Økonomiske oplysninger

Økonomiske oplysninger for de privatpraktiserende, som har etableret praksis senere end 1. januar 2009 indgår ikke i undersøgelsen. Herudover har nogle enten ikke udfyldt eller udfyldt de økonomiske oplysninger så mangelfuldt, at besvarelsene ikke med rimelighed har kunnet indgå i undersøgelsens resultater.

Tabel 29. Hvor store indtægter havde din klinik/virksomhed i 2009 fra følgende områder?

	Indtægter	
	Kr.	Procent
Praksisoverenskomsten	354.297	44 %
Konsultationer betalt af kommuner, regioner, netværk og private klienter	228.177	29 %
Opgaver betalt af kommuner, regioner, stat og virksomheder	61.889	8 %
Supervision og undervisning	59.930	8 %
Erklæringer og vedtægter	39.868	5 %
Andre indtægter (ansættelse, dagpenge, huslejeindtægter mm.)	54.896	7 %
Totale indtægter	799.056	100 %
Antal svar	291	

Psykologerne har deres hovedindtægtskilde (44 %) fra praksisoverenskomsten. De opfylder således det krav, der følger af overenskomsten, at psykologerne i gennemsnit skal have ca. en fjerdedel af deres samlede omsætning fra overenskomstens personkreds (tilskud og patientbehandling).

Tabel 30. Hvor store udgifter havde din klinik/virksomhed i 2009 på følgende områder?

	Udgifter	
	Kr.	Procent
Løn- og personaleudgifter	26.751	9 %
Honorarer til selvstændige	24.070	8 %
Egen supervision, kursusudgifter, bøger, tidsskrifter mv.	27.017	9 %
Lokaleomkostninger og forbrug (el, varme, vand, rengøring mv.)	64.047	21 %
Forsikringer og kontingenter	14.966	5 %
Hensættelse til egen pension	63.954	20 %
Administration, it, revision og anden assistance	75.539	24 %
Afskrivninger, finansieringsomkostninger og andet	15.646	5 %
Totale udgifter	311.990	100 %
Antal svar	291	

For alle respondenter er de største udgiftsposter administration og lokaleomkostninger.

Der hensættes i gennemsnit 20 % til pension.

Gennemsnitligt udgør udgifterne *uden pension* for psykologerne ca. 248.036 kr.

Tabel 31. Hvad er din vejledende timetakst (45-60 minutter.) pr. (klient-)time pr. 1. januar 2010?

	Timetakst
Antal svar	356
Gennemsnit (kr.)	892
10 %-fraktil (kr.)	800
Median (kr.)	900
90 %-fraktil (kr.)	950
Minimum (kr.)	650
Maximum (kr.)	1.500

Der er en stor variation i timetaksten, idet den er opgivet fra min. 650 kr. til max. 1.500 kr.

Psykologerne har i gennemsnit en timetakst på 892 kr. Til sammenligning er grundhonoraret i praksisoverenskomsten for den 1. individuelle konsultation pr. 1. oktober 2009: 924,30 kr. og for 2. og efterfølgende konsultationer 763,84 kr.

Tabel 32. Har du inden for det seneste års tid været nødsaget til at fravige din vejledende timetakst i nedadgående retning?

	Fravigelse af timetakst	
	Antal	Procent
Ja	119	33 %
Nej	240	67 %
I alt	359	100 %

En tredjedel af psykologerne har inden for det seneste år nedsat deres timetakst.

Tabel 32a. Hvis ja, for hvor stor en procentandel af dine fakturerede (klient-)timer, har du inden for det seneste års tid fraveget din vejledende timetakst i nedadgående retning?

	Hvor stor fravigelse
Antal svar	117
Gennemsnit (pct.)	31
25 %-fraktil (pct.)	5
Median (pct.)	14
75 %-fraktil (pct.)	50
Minimum (pct.)	0
Maximum (pct.)	100

Tabel 32b. Hvis ja, når du fraviger din vejledende timetakst i nedadgående retning, hvad er din timetakst så typisk?

	Timetakst
Antal svar	117
Gennemsnit (kr.)	745
25 %-fraktil (kr.)	750
Median (kr.)	800
75 %-fraktil (kr.)	800
Minimum (kr.)	300
Maximum (kr.)	1000

33 % af psykologerne har nedsat deres fakturerede timer i 31 % tilfælde og da til en gennemsnitlig timetakst på 745 kr. Dvs. en gennemsnitlig nedsættelse på ca. 16,5 %.

Der kan være flere grunde til nedsættelse af timetaksten. En hovedårsag kan dog være finanskrisen som indledtes i 2008 og stadig er mærkbar. Psykologerne har formentlig som så mange andre erhvervsdrivende måttet give rabatter for at sikre en vis omsætning.

Tabel 33. Hvor mange forskellige klienter har du haft i år 2009?

	Antal svar	Gennemsnit
Inden for praksisoverenskomsten	311	70
Uden for praksisoverenskomsten	305	49

I forhold til 2003-undersøgelsen er det gennemsnitlige antal klienter inden for praksisoverenskomsten forøget fra i gennemsnit 35,2 klienter til i gennemsnit 70 klienter, mens antallet af klienter uden for sygesikringen er faldet fra 58,3 klienter til 49 klienter.

Tabel 34. Hvordan fordeler dit arbejde som selvstændig psykolog sig på følgende tre hovedområder?

Klinisk psykologi	91 %
Organisationspsykologi	3 %
Andet	6 %
Total	100 %
Antal svar	359

De indkomne besvarelser viser, at arbejdsområdet er domineret af klinisk psykologi.

Sammenligning med 2003-undersøgelsen (regnskabsåret 2002)

Det har været ønsket, at der foretages en sammenligning med 2003-undersøgelsen, selv om der i sammenligningsgrundlaget indgår en tidsfaktor på 7 år, hvilket man bør være opmærksom på.

Der er for de økonomiske beregninger foretaget en regulering af 2003-kroner til 2009-kroner med omregningsfaktoren for de kommunale/regionale pris- og lønindeks.

2003-undersøgelsen har kun i nogle spørgsmål en opdeling mellem psykologer *med* og *uden* ydernummer, hvilket umuliggør en sammenligning af alle spørgsmål for disse to grupper.

I 2003-undersøgelsen returneredes 449 besvarelser ud af 843 udsendte spørgeskemaer. Antallet af besvarelser i henholdsvis 2003 og 2010 er således næsten ens, men besvarelsesprocenten adskilte sig med 53 % i 2003 og kun 33 % i 2010.

I 2010-undersøgelsen indgår oplysninger om indtægter og udgifter for 353 medlemmer, heraf har 291 *ydernummer* og 62 *er uden ydernummer*. I undersøgelsen fra 2003 oplystes indtægter og udgifter for 289 medlemmer med ydernummer og 76 uden.

Den lave besvarelsesprocent indebærer en forøget risiko for, at undersøgelsen ikke er repræsentativ. Det er dog ved en frafaldsanalyse vurderet, at 2009 tallene for psykologer med ydernummer med nogen sikkerhed er udtryk for de faktiske forhold for denne gruppe, derfor er disse medtaget i undersøgelsen, hvilket psykologer uden ydernummer ikke er.

Personlige oplysninger

Alderen har i løbet af de 7 år ændret sig. I 2003 var 70 % af respondenterne 50 år eller ældre, mens 2009-undersøgelsen viser, at der nu er 71 %, der er 50 år eller ældre. I 2008-overenskomsten ophævedes aldersgrænsen for ydernummerpsykologer.

Der er i den forløbne periode blevet færre mænd og flere kvinder, idet den procentvise fordeling mænd/kvinder har ændret sig fra 26 % mænd og 74 % kvinder til 24 % mænd og 76 % kvinder.

Klinikkens beliggenhed, organisation og indretning

I 2003 var Danmark inddelt i amter og Frederiksberg og Københavns kommuner, hvor Danmark nu er inddelt i regioner. Klinikkerne er i 2009 inddelt efter deres beliggenhed i regionerne. En direkte sammenligning er derfor ikke mulig.

2003 undersøgelsen konkluderede, at fordelingen svarede til bopælsamtet. Det gør sig ikke med sikkerhed gældende i dag, hvor mange psykologer har klinikker i en anden kommune/region end den, hvori de bor.

Der er ikke sket nogen ændring i klinikkernes organisation, idet

ca. 94 % har en personligt ejet enkeltmandspraksis, og dette var tilfældet for 95 % i 2003. Heller ikke indretningen ser ud til at være ændret nævneværdigt, om end besvarelsene angiver en større procentandel, der har indrettet sig med venteværelse.

Arbejdstid og fritid

Generelt er arbejdstiden for alle privatpraktiserende faldet psykologerne anslog i 2003 deres arbejdstid til 43,9 timer, mens gruppen i dag har anslået den til 42,6 timer, dvs. at arbejdstiden er faldet med i gennemsnit 1,3 timer pr. uge.

Antallet af ugers ferie er steget fra i gennemsnit 6 uger til i gennemsnit 6,8 uger.

Anvendt arbejdstid

Fordelingen af arbejdstiden i 2009-undersøgelsen er anderledes opbygget end 2003 undersøgelsen. Derfor skal tallene læses med dette for øje. Dog er den angivne tid for sygesikringsklienter direkte sammenlignelig.

I 2003 anvendte psykologer med ydernummer i gennemsnit 10,2 timer pr. uge til lægehenviste klienter. I 2009 er den anvendte tid steget til i gennemsnit 14,6 timer pr. uge. Dvs. en stigning på ca. 43 %.

Der ses også en stigning i udredninger/undersøgelser/vurderinger og erklæringer, idet disse i 2009 er opgjort til i gennemsnit 4,1 timer, mens de i 2003 blev opgjort til 3,7 timer. (Her var de benævnt psykologiske undersøgelser og statusbedømmelser – og der kan derfor være en vis usikkerhed forbundet med den opgivne tid).

2003 undersøgelsen opgjorde anvendt egen tid til supervision pr. år. I 2009 undersøgelsen er denne opgjort til pr. uge. Omregnet og med forbehold er den anvendte tid for psykologer med ydernummer opgjort til 40,5 timer, mens den i 2003 var opgjort til 27,9 timer. Der er altså tale om en stigning på 12,6 timer.

Der er sket en stigning i anvendt tid til administration fra 5 timer til 7,3 timer for psykologer med ydernummer. Der bliver således nu anvendt ca. 2,3 timer mere til administrative opgaver. Det kan skyldes bl.a. indførelse af it. Det var et krav i 2005 overenskomsten, at psykologer med ydernummer skulle have it den 1.1.2007. I 2008-overenskomsten blev der stillet det yderligere krav, at psykologer med ydernummer skal have en praksisdeklaration på Sundhed.dk, der løbende skal vedligeholdes – herunder med oplysninger om aktuelle ventetider – ligesom det kræves, at psykologen skal udfærdige elektroniske epikriser.

Der er sket en lille stigning i antallet af dage, der anvendes til videreuddannelse. I 2003 anvendtes i gennemsnit 9,4 dage, mens tallet i 2009 er opgjort til 9,5 dage.

Økonomiske oplysninger

Da der er gået 7 år imellem de to undersøgelser, er der foretaget en regulering af kronerne til nutidskroner.

Pr. 1. september 2003 blev timetaksten opgivet til i gennemsnit

722 kr. I nutidskroner ca. 822. Den gennemsnitlige timetakst for alle psykologerne i undersøgelsen i 2009 er 892 kr. Den gennemsnitlige timetakst er steget med ca. 9 % fra 2003 til 2009.

	2002	2009
Indtægter	603.000/omregnet til 2009: 686.000	800.000
Udgifter	237.000/omregnet til 2009: 270.000	312.000
Fortjeneste	366.000/omregnet til 2009: 416.000	487.000
Stigning i %		Ca. 17,1 %

Kommunale/regionale reguleringsprocent 1. april 2003 / 1. april 2009.

For psykologerne er fortjenesten på 7 år steget ca. 17,1 % eller *i gennemsnit kun ca. 2,5 % årligt*. I 2003-undersøgelsen, som sammenlignede sig med 1999, var stigningen for alle psykologer på 3 år knap 6 % årligt. Undersøgelsen kan ikke oplyse, om der har været større stigninger i nogle år og en nedgang i andre år, men det må nok kunne lægges til grund, at psykologbranchen også har været ramt af den finansielle krise, der begyndte i 2008.

Det er tankevækkende, at den årlige lønstigning for offentligt ansatte i perioden fra 2008 til 2010 er svinget fra 3 % til 7 %, med en gennemsnitlig udvikling over de tre år på 4,5 %. På det private område har lønudviklingen ligget mellem 2 % og 5 % – med en gennemsnitlig lønudvikling lige under 4 %. Prisudviklingen har i gennemsnit ligget lige over 2 %.